

Whitepaper

Samen slimmer bomen planten

Resultaten vragenlijst digitaal boombeheer in Nederland
Boombeheerders en beleidsmedewerkers gemeenten

Gepubliceerd in oktober, 2022

Samen slimmer bomen planten

1 Inleiding

Bomen spelen een cruciale rol in klimaatadaptatie. Ze hebben een vooraanstaande rol bij het vastleggen en opslaan van CO². De aanleg van groen in steden is cruciaal om onze leefomgeving koel te houden (minder hittestress). Daarnaast zorgt het voor meer biodiversiteit, minder geluidshinder, betere luchtkwaliteit en een betere waterberging. Bovendien hebben bomen bevestigde gunstige gezondheidseffecten voor mensen. Na Malta is Nederland met 507 personen per km² het [dichtstbevolkte land](#) van de Europese Unie. Dit zorgt voor een grote uitdaging voor onze beleidsmakers & planners op het gebied van het vergroenen van steden. Wat zijn geschikte plaatsen voor het aanleggen van groen? Waar plant je bomen?

Sinds 2019 maakt Treetracker met software boominspecties, boomonderhoud & eco-rapportages slimmer. Naast inspecties wordt er nu gewerkt met software om bomen op de goede plaatsen te kunnen planten. Om deze ontwikkeling aan te laten sluiten is de vakkennis van beleidsmakers, boombeheerders, onderhoudsteams en groenexperts waardevol voor een succesvolle implementatie. In deze 'Greenpaper: samen slimmer bomen planten' worden de resultaten van de vragenlijst digitaal boombeheer in Nederland gedeeld.

2 Vragenlijst antwoorden beheerders in Nederland

De vragenlijst bestond uit 5 onderdelen. In dit hoofdstuk worden de resultaten per onderdeel uitgelicht.

Onderdeel 1: Verantwoordelijkheid beslissing

Wie draagt er in de meeste gevallen de verantwoordelijkheid met de betrekking tot de beslissing van het planten bomen? Uit de questionnaire blijkt dat beslissingen over het algemeen op tactisch niveau in de organisatie genomen. De boombeheerder is het vaakst betrokken bij deze beslissingen (80%). Daarna volgt de beleidsmaker (40%). De aannemer en wethouder (B&W) worden eigenlijk niet of nauwelijks betrokken, afgaande op de resultaten.

Onderdeel 2: Moment van beslissing

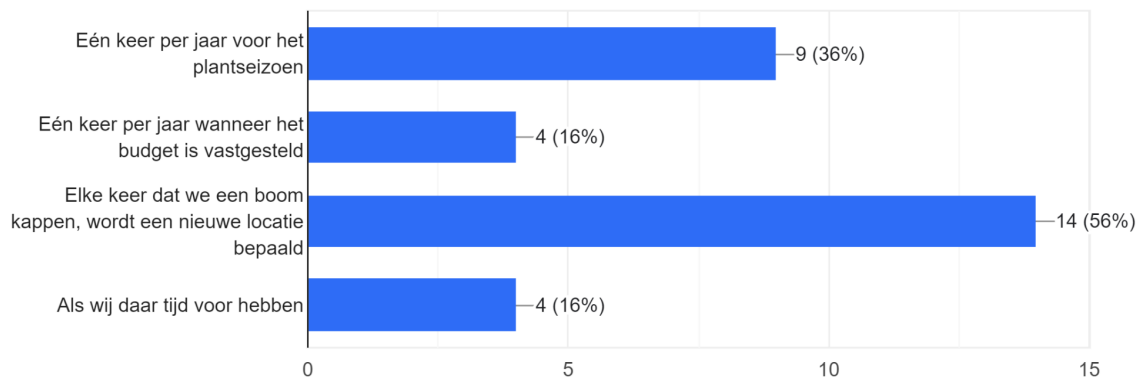
Het is interessant om te weten op welke manier gemeenten het beslismoment voor nieuwe aanplant of herplant hebben ingericht. Uit de vraag "Wanneer wordt er gekozen waar de volgende boom wordt geplant?" blijkt dat deze beslissing in meer dan de helft van de

gevallen wordt genomen op het moment dat er een boom wordt gekapt. Een niet-gestructureerd proces over het hele jaar verspreid. Een ander vaak gekozen moment is 1 keer per jaar, vóór het plantseizoen. Het vinden en afstemmen van de juiste plantlocaties lijkt daarnaast gemiddeld tijdrovend te zijn.

Wanneer wordt er gekozen waar de volgende boom wordt geplant?

25 antwoorden

Onderdeel 3: Aanplantlocatie

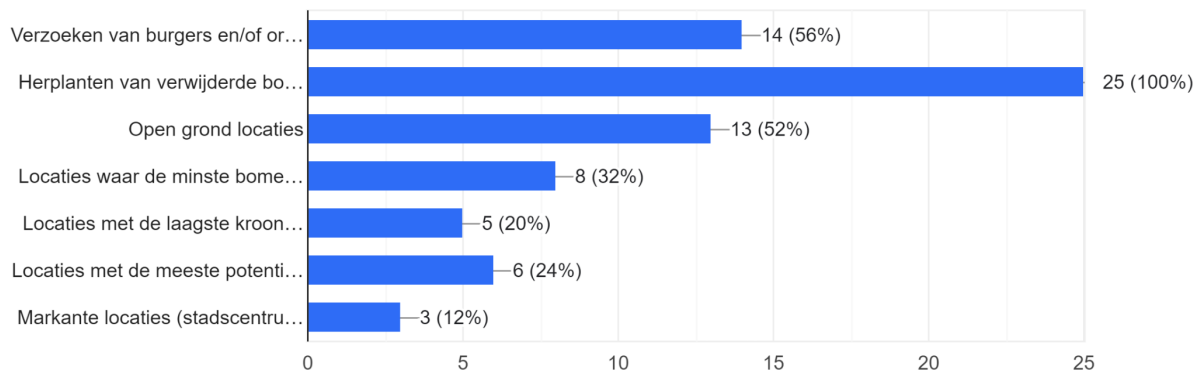
Waar plant je de volgende boom aan? Uit het onderzoek blijkt dat bij deze beslissing voornamelijk wordt gekeken naar "het herplanten van verwijderde bomen". Inboet, het planten op locaties waar eerder al een boom stond. Ook "verzoeken van burgers en organisaties" en "open grond locaties" zijn vaak leidend voor een nieuwe plantlocatie.

64% geeft aan dat bomen geplant worden in bestrating wanneer er geen locaties in de open grond beschikbaar zijn. Gemeenten zijn bereid om extra budget te gebruiken voor ondergrondse groeiruimte, mits dit om een redelijk bedrag gaat.

Waar kijken jullie als eerste naar bij het bepalen van de locatie voor het aanplanten van bomen?
(graag top 3 aanvinken)

25 antwoorden

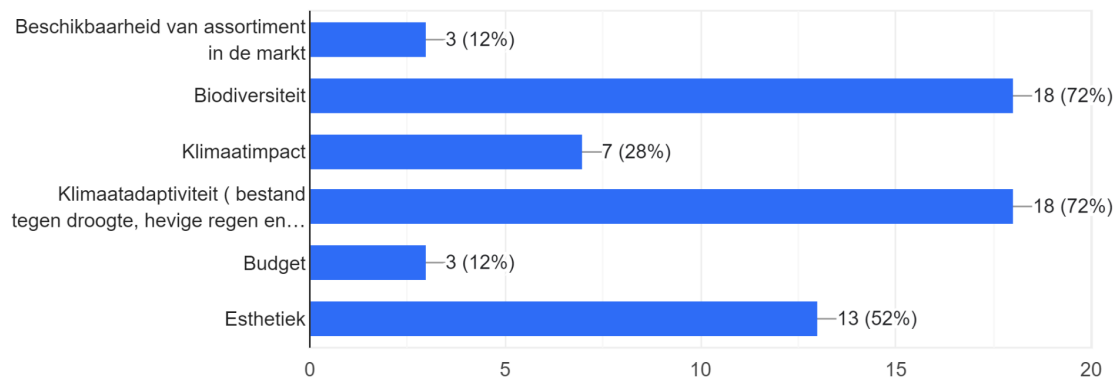

Onderdeel 4: Assortimentskeuze

De keuze van welke soort er op nieuwe locaties wordt geplant hangt voornamelijk af van biodiversiteit & klimaatadaptiviteit. Bij het herplanten van een boom blijkt de biodiversiteit opnieuw een grote rol te spelen (92%). Net als bij de nieuwe locaties lijkt ook hier de beschikbaarheid in het assortiment en het budget geen invloed te hebben op deze beslissing. Tenslotte kan er uit de respons (64%) geconcludeerd worden dat gemeenten nog geen gebruik maken van top assortimentslijsten.

Hoe bepalen jullie doorgaans welke soort je gaat aanplanten op nieuwe locaties?

25 antwoorden

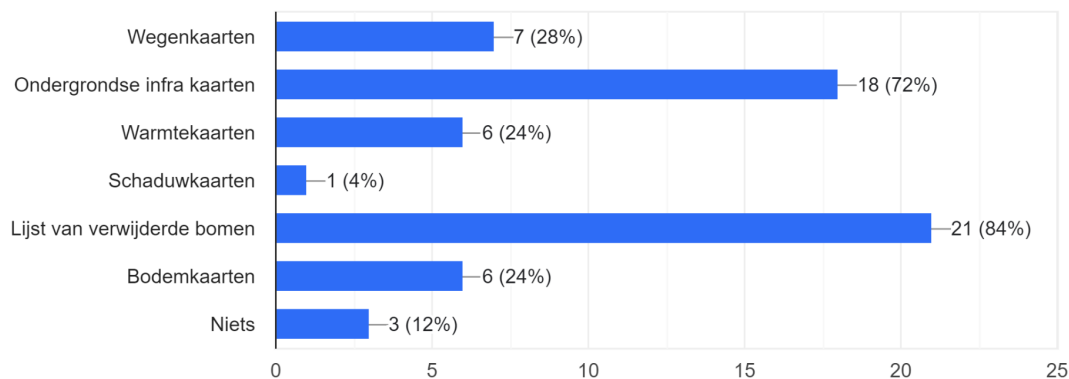

Onderdeel 5: Boomplantinformatie

Op dit moment wordt bij het aanplanten van bomen vooral gebruik gemaakt van een lijst van verwijderde bomen (84%) en ondergrondse infra kaarten (72%). Andere kaarten zoals warmtekaarten worden amper ingezet. In bijna alle gevallen wordt bij het beslissen van het aanplanten een combinatie van desk research & veldwerk gebruikt (88%).

Welke bronnen gebruiken jullie bij het aanplanten van bomen?

25 antwoorden

“Hoeveel is het jaarlijks waard om boomplantinformatie van hoge kwaliteit te hebben?” Meer dan de helft van de respondenten (60%) geeft aan dat het niet direct uit maakt. 36% is van mening dat het meer dan €5.000 op jaarbasis waard is. Daarnaast blijkt dat er voldoende budget is voor betere ondersteuning. Op basis van deze resultaten kan er worden aangenomen dat er binnen gemeenten behoefte is aan hoogwaardige informatie. Daarbij is er voldoende budget voor ondersteuning, maar dit wordt nog niet optimaal ingezet.

3 Reflecteren

Het Rijk wil de stedelijke omgeving groener, gezonder en meer klimaatadaptief maken, oftewel vergroening van steden versnellen. Versnelling van de aanleg van stedelijk groen vraagt om een heldere aansturing door overheden. “Met het programma [Groen in en om de Stad](#) wordt de verbinding gelegd met andere maatschappelijke opgaven in het stedelijke gebied. Natuur en biodiversiteit mogen niet het onderspit delven bij verstedelijking, aldus Vreeke”. Na analyse van de resultaten van de vragenlijst zijn hieronder een aantal opvallendheden opgenomen.

- In eerste instantie beslissen boombeheerders (80%) waar de volgende boom wordt geplant.
  - Dit lijkt misschien opmerkelijk, want wat is de rol van een beleidsmedewerker en stadsarchitecten dan? Wat is de relatie tussen beleid en beheer? Het is duidelijk dat de meeste directe groene expertise bij de beheerders ligt.
- Bij het bepalen van de locatie voor het aanplanten van bomen wordt er altijd als eerste gekeken naar het herplanten van verwijderde bomen, inboet.
  - Dit zal (helaas) niet tot meer bomen leiden, wel is het relatief laagdrempelig.
  - Bomen in bestrating planten geniet niet de voorkeur (64%), maar voorzien van goede groeiplaats wel optioneel.
- Bij het bepalen van het aan te planten soorten wordt er voornamelijk gefocust op biodiversiteit & klimaatadaptiviteit.
  - Een aantal gemeenten heeft al een lijst voor het aan te planten assortiment, maar meeste gemeenten (64%) maken (nog) gebruik van top assortimentslijsten
- Er wordt relatief weinig gebruik gemaakt van verschillende soorten bronnen voor de keuze van nieuwe plantlocaties. Lijsten van verwijderde bomen (84%) & ondergrondse infra kaarten (72%) worden het meest ingezet.
  - Opvallend, want het kiezen van nieuwe locaties is eigenlijk altijd een combinatie van deskresearch en veldwerk (88%)
  - Er is overwegend budget beschikbaar ("budget maakt niet direct uit" - 60%) om informatie te krijgen voor betere afwegingen
- Aanvullende feedback leert dat sommige gemeenten al stappen verder zijn dan de gestelde vragen, terwijl andere gemeenten weinig focus leggen op bomen als onderdeel van een duurzaam ingerichte leefomgeving.
  - Terecht wordt opgemerkt dat gemeenten bestaande grotendeels uit dorpen minder last zullen hebben van hittestress dan gemeenten bestaande uit een meer stedelijke omgevingen

De 3-30-300 regel is bedoeld om steden gericht te helpen vergroenen door het aanleggen van parken en boomrijke plekken in de gebouwde omgeving. Dit is mede bedacht door de in Wageningen opgeleide groen-expert Cecil Konijnendijk van den Bosch, nu directeur van het Nature Based Solutions Institute & Program Director (Master of Urban Forestry Leadership) aan de Universiteit van British Columbia in Canada.

Groen in de stad

3-30-300 regel

3 flinke bomen

zichtbaar vanuit huis

30% bladerdek

in elke buurt

300 meter

van een park

Treetracker biedt nauwkeurige en slimme geautomatiseerde boom informatie om betere keuzes te kunnen maken in het ontwerp en beheer van de toekomstige duurzame stad. Graag bouwen we samen aan het boombeheer van de toekomst.

Vragen?

Volg de ontwikkelingen op sobolt.com/klimaatadaptatie
of contact Dirk van Riel via d.vanriel@sobolt.com

© Sobolt
Gepubliceerd in oktober, 2022

www.sobolt.com